

Nulles his mallem ludos spectasse : sed illa
 Redde , age , quæ deinceps risisti. Vibidus dum
 Quarit de pueris , nun sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula ; dumque
 Ridetur fictis rerum . Palatrone secundo:
 Nasidiene , redis mutata frontis , ut arte
 Emendaturus fortunam . Deinde securi
 Mazonomo pueri magno discrepta ferentes
 Membra gruis , sparsi sale multo , non sine sarre,
 Pinguibus & fiscis pastum jecur aenarisi albi,
 Et leporum avulso , ut multo suavius , armos,
 Quam si cum lumbis quis edit . Tum pectora austro
 Vidimus & merulas ponit , & sine clune palumbes:
 Suaveis res , si non causas narraret earum , &
 Naturas dominus : quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus : veluti si
 Canidia afflasset , pejor serpentibus atris.

Q. HORATII
F L A C C I
 EPISTOLARUM

LIBER I.

AD MÆCENATEM I.

Prima dictæ mihi , summa dicende Camœna,
 Spectatum satis , & donatum iam rude , queris
 Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.

Non

Non eadem est ætas , non mens. Vejanus , armis
 Herculis ad postem fixis , later abditus agros
 Ne populum extrema torties exoret arena.
 Et mihi purgatam crebro qui personet aurem:
 Solvem senectentem mature sanus equum , ne
 Peccet ad extremum ridendus , & illa ducat.
 Nunc itaque & versus , & cetera ludicra pono:
 Quid verum , atque decens , curio , & rogo , & omnis
 in hoc sum:

Condo , & compono : quæ mox depromere possum.
 Ac ne forte roges , quo me duce , quo lare tuter:
 Nullius addictus jurare in verba magistri,
 Quo me cumque rapit tempestas , deferor hospes.
 Nunc agilis fio , & messor civilibus undis,
 Virtutis veræ custos , rigidusque satelles:
 Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
 Et mihi res , non me rebus , subjungere conor.
 Ut non longa , quibus mentitur amica ; diesque
 Lenta videatur opus debentibus ; ut piger annus
 Pupillis , quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tarda fluunt , ingratique tempora , quæ speim ,
 Consiliumque morantur agendi gnaviter id , quod
 Æque pauperibus prodest , locupletibus æquæ:
 Æque neglectum pueris , senibusque nocebit.
 Restat , ut his ego me ipse regam , solerque clementis:
 Non possis oculos quantum contendere Lyceus ,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
 Nec , quia desperes invicti membra Glyconis ,
 Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
 Est quadam prodire tenus , si non datur ultra.
 Fervet avaritia , miserisque cupidine pectus?
 Sunt verba , & voces , quibus hunc lenire dolorem
 Possis , & magnam morbi deponere partem.
 Laudis amore tumes ? sunt certa piacula , quæ te

Ter

O 4

Ter pure lecto poterunt recreare libello.
 Invidus, iracundus, iners, vinosus, amatōr;
 Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
 Si modo cultura patientem commoder aurem.
 Virtus est, vitium fugere; & sapientia prima,
 Stultitia caruisse. Vides, quæ maxima credis
 Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,
 Quanto debitis animi, capitisque labore.
 Impiger extremos curris mercator ad Indos,
 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis;
 Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas,
 Discere. & audire, & meliori credere non vis?
 quis, circum pagos, & circum compita pugnar,
 Magna coronari concremat Olympia, cui spes,
 Cui sit conditio dulcis sine pulvere palme?
 Vilius est auro argentum, virtutibus aurum.
 O, cives, cives, quærenda pecunia primum est,
 Virtus post nummos: Hæc Janus summos ab imo
 Prodotet: hæc recinunt juvenes di data, senesque
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto.
 Est animus tibi, sunt mores, est lingua, fidesque,
 Sed quadrangentis sex septem millia desint:
 Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, ajunt;
 Si recte facies. Hic murus aheneus esto,
 Nil concire tibi, nulla pallescere culpa.
 Roscia, dic sodes, melius lex, an puerorum est
 Nenia, quæ regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis, & decantata Camillis?
 Isne tibi melius suader, qui ut rem facias: rem,
 Si possis, recte: si non, quocumque modo rem:
 Ut proprius species lacrymosa poemata Puppi:
 An qui, fortuna te responsare superbæ
 Liberum, & erectum, praesens hortatur, & aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur

Non,

Non, ut porticibus, sic judiciis fruar isdem;
 Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel oddit;
 Olim quod vulpes ægrotto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent,
 Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
 Bellua multorum est capitum. Nam qui sequar? aut
 quem?

Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui
 Crustis, & pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:
 Muitis occulto crescit res scenore. Verum
 Esto, aliis alios rebus, studiisque teneri:
 Idem eadem possunt horam durare probantes?
 Nullus in orbe sinus Baüs præluctat amoenis,
 Si dixi dives, lacus, & mare sentit amorem
 Festinantis heri: cui si vitiosa libido
 Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
 Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula es?
 Nil, ait esse prius, melius nil calice vita:
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
 Quid pauper: viden', ut mutat cœnacula, lectos,
 Balnea, tonsores: conduco navigio æque
 Nauseat, ac locuples, quem ducit priva triremis?
 Si curatus inæquali tonsore capillos
 Occurro: rides. Si forte subcula pexe
 Trata subest tunicae, vel si toga dissidet impars
 Rides. Quid, mea cum pugnat sententia secum
 Quod petit, spernit; reperit, quod nuper omisisti
 Astuat, & vita disconvenit ordine toto:
 Diruit, ædificat, mutat quadrato rotundis?
 Insanire putas solemnia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A pectora dati, rerum tutela mearum

Cum

Cum sis: & prave secundum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te suspicentis amici.
Ad summam, sapiens uno minor est Jove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum:
Principue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLIUM. II.

Trojani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile,
quid non,
Planius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit,
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbaræ fento collisa duello,
Stultorum regum, & populorum contineat æstus.
Antenor censem bellii præcideret causam:
Quod Baris, ut salvis regnet, vivatque beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat, & inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque:
Quidquid delirant reges, plectuntur Archivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira,
Iliacos intra muros peccatur, & extra:
Rursum, quid virtus, & quid sapientia possit,
Utile propositus nobis exemplar Ulyssem:
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbeis,
Et mores hominum inspexit, latumque per æq uor,
Dum sibi, dum sociis redditum parat, aspera multa
Pertulit, adversis rerum immersabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
Qua si cum sociis stultus, cupidusque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:

Vixisset canis immanndus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata juventus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessantem ducere somnum:
Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Ut teipsum serves, non expurgisceris: atqui
Si noles sanus, cures hydropticus: & ni
Posces ante dien librum cum lumine: si non
Intendes animum studiis, & rebus honestis:
Invidia, vel amore vigil torquere. Nam cur,
Quæ lidunt oculum, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet. Sapere aude:
Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
Rusticus exspectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quarxit argentum, puerisque beata creandis
Uxor, & inulta pacantur vomere silvæ.
Quod satiis est cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri
Ægroti domini deduxit corpore febris,
Non animo curas. Valeat possessor oparet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut meruit, juvat illum sic domus & res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagræ,
Auriculas citharæ collecta sorde dolenteis.
Sincerum est nisi vasi quodcumque infundis, acescit.
Sperne voluptate: nocet empta dolore voluptas.
Semper avarus egit: certum voto pete finem.
Invidus alterius macrescit rebus optimis.
Invidia Siculi non invenere tiranni
Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,

Infectum voler esse, dolor quod suserit, & mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est. Animum rege: qui, nisi paret,
 Imperat: hunc frænis, hunc tu compescet catena.
 Fingit equum tenera docilem cervice magister
 Ire, viam qua monstrat eques: venaticus, ex quo
 Tempore cervinam pellem latravit in aula,
 Militat in silvis catulus. Nunc adibibe puro:
 Pectore verba puer, nunc te meli oribus offer.
 Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
 Testa diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis;
 Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD JULIUM FLORUM. III.

Juli Flore, quibus terrarum militet oris,
 Claudius Augusti privignus, scire labore.
 Thracane vos, Hebrusque nivali compede vincetus;
 An freta vicinas inter crue tia terras
 An pingues Asia campi, colle que morantur?
 Quid studiosacohors operum struit hoc quoque euro.
 Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
 Bella quis, & paces longum diffundit in ævum?
 Quid Ticius, Romana brevi venturus in ora?
 Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
 Fastidire lacus, & rivos ausus apertos:
 Ut valeat? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
 Thebanos aptare modos studeat, auspice Musa?
 An tragica deservit, & ampullatur in arte?
 Quid mihi Celsus agit? monitus, multumque mo-
 nendus,
 Privatas ut querat opes, & tangere vites
 Scripta, Palatinus quicunque recepit Apollo:
 Ne, si forte suas repetitum yenerit olim.

Grex

Grex ovium plumas, moveat cornicula risum
 Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes?
 Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
 Ingenium, non incultum est & turpiter hirtum.
 Seu linguam causis acuis; seu civica jura?
 Respondere paras; seu condis amabile carmen:
 Prima feres hederæ vetricis præmia. Quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses;
 Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parvi propertinus, & ampli,
 Si patriæ volumus, si nobis vivere cari.
 Debet hoc etiam rescribere, si tibi curæ est,
 Quantæ conveniat, Munatius: an male sarta
 Gratia nequicquam coit, & rescinditur; ac vos
 Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
 Indomita cervice feros? ubicumque locorum
 Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
 Pascitur in vestrum redditum voriva juvaca.

AD ALBIMUM TIBULLUM. IV.

Albi, nostrorum sermonum candide judex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum silvas inter reptare salubres,
 Curantem quidquid dignum sapiente, bonoque est?
 Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
 Di tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
 Quid voeat dulci nutricula majus alumno?
 Quam soperere, & fari ut possit quæ sentiat; & cui
 Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
 Et domus, & viæ, non deficiente crumenæ?
 Inter spem, curamque, timores inter & iras,
 Omniaem credere tibi diluxisse supremum.

Gra-

Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cœte vices,
Cam ridere voles, Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM. V.

SI potes Archiacis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olius omne patellæ:
Supremo te sole domi, Torquate, manbo.
Vina bibes, iterum Tauro diffusa palustres
Inter Minturnas, Sinucessanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
Jamdudum splendet focus, & tibi munda supelix.
Mitte levis spes, & certamina divitiarum,
Et Moschi causam. Cras nato Casâre festus
Dat veniam, somnumque dies. Impune licebit.
Æstivam sermone benigno extendere noctem.
Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque severus
Assidet insano. Potare, & spargere flores
Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? opera recudit:
Spes juber esse ratas: ad prælia trudit incitem:
Sollicitis animis onus eximit: addocet artis,
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solirum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Invitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet: ut coeat par,
Jungaturque pari. Butram tibi, Sæpticumque,
Et, nisi cœna prior, potiorque puelia, Sabinum,
Detinct, assumam. Locus est & pluribus umbris:

Sed

Sed nimis arta prémunt oolidæ convivia capræ.
Tu quoctus esse velis, rescribe: & rebus omissis,
Atria servantem postico falle clientem.

AD NUMICIUM. VI.

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque quæ possit facere, & servare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decadentia certis
Tempora momentis, sunt, qui formidine nulla
Imbui spectent. Quid censes munera teræ?
Quid mari extrenios Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet his adversa, fere miratur eodem
Quo cupiens pacto: Pavor est utrobiique molestus:
Improvisa simul species exterrit utrumque:
Gaudet, an dolens cupiat, metuante: quid ad rem?
Si, quidquid vidit melius, pejusve sua spe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpe?
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniquus
Ultra quam satiæ est, virtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum, & marmor vetus, æaque & arteis
Suscepit: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaudet, quod spectant oculi te, mille loquentem:
Gnavus mane forum, & vespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emerat agris
Mutus, & (indignum, quod sit pejoribus ortus)
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodier, conderque nitentia. Cum bene notum,
Porticus Agrippæ, & via te consperxit Appi,
Ire tamen restat, Numa que devenit, & Ancus.
Si latus, aut renas morbo tentantur acuto,

Qua-

Quare fugam morbi. Vis recte vivere? quis non
Si virtus hoc una potest dare, fortis omissis.
Hoc age deliciis. Virtutem verba putes, &
Lucum ligna? cave ne portus occupet alter:
Ne Cibyra tica, ne Bithyna negotia perdas:
Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro &
Tertia succedant, & qua pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemeque, & amicos,
Et genus, & formam, regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat Suadela Venusque.
Mancipiis locuples, eget etas Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. Ghalydes Lycullus, ut ajunt,
Si possit centum scena' præbere, rogatus,
Qui possum toc: ait: tamen & quoram, & quot ha:
bebo,

Mittam. Posi paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem, vel tolleret omnis.
Exilis dominus est: ubi non & multa supersunt,
Et dominum fallunt, & prosunt furibus. Ergo
Si res sola potest facere, & servare beatum,
Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia præstat:
Mercemur servum, qui dicit nomina, levum
Qui fodice latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere: Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cui libet is fasces dabit: eripietque curule
Cui volet importunus ebur. Frater, Pater, addes
Ut cuique est etas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui coenat, bene vivit: lucet: eamus
Quo ducit gula: piscemur, venemur, ut olim
Gargilius: qui mane plagas, venabula, servos,
Differtum transire forum, campumque jubebat:
Unus ut è multis populo spectante referret
Emptum malum aprum. Crudi, timidique layemur,

Quid

Quid deceat, quid non, oblii: Coerite cera
Digni: remigium vitiosum Ithacensis Ulysses:
Cui potior patria fui interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti censem, sine amore, jocisque.
Nil est iucundum, vivas in amore, jocisque.
Vive, vale. Si quid novisti rectius isti:
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. Atqui
Si ne vivere vis sanum, recteque valentem
Quam mihi das ægri, dabis ægrotare timenti
Mæcenas, veniam: dum fies prima, calorque
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & maternula palles
Officiosaque sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis, & testamenta resignat.
Quod si bruma nives Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus, & sibi parcer,
Contractusque leget: tu dulcis amice, reviset
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
Jam satis est. At tu quantum vis tolle. Benigne.
Non invisa feres pueris munuscula parvis.
Tam teneor dono, quam si dimittat onustus.
Ut libet: hac porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat qua spennit, & onit:
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent etæ lupinis.
Dignum præstabo me, etiam pro laude merentis,

P

Quod

Quod si me noles usquam discedere : reddes
 Forte latus , nigros angusta fronte capillos:
 Reddes dulce loqui : reddes ridere decorum , &
 Inter vina fugam Cynaræ moerere proterva.
 Forte per angustam tenuis nitedula rimam
 Reperat in cumeram frumenti : pastaque , rursus
 Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
 Cui mustela procūl , si vis , ait , effugere isthinc;
 Macra cavum repetes artum , quem macra subisti.
 Hac ego si compellor imagine , cuncta resigno:
 Nec somnum plebis laudo satur altulum , nec
 Oria divitiis Arabum libertima muto.
 Sæpe verecundum laudasti : rexque , paterque
 Audisti coram , nec verbo parcis absens:
 Inspice , si possum donata reponere ietus.
 Haud male Telemachus proles patientis Ulysses:
 Non est aptus egnis Ithacæ locus ; ut neque planis
 Portectus spatiis ; nec multa prodigus herbe:
 Atride , magis apta tibi tua dona reliquam.
 Parvum parva decent. Mihi jam non regia Roma ,
 Sed vacuum Tibur placet , aut imbelli Tarentum .
 Strenuus , & fortis , caussisque Philippus agendis
 Clarus , ab officiis octayam circiter horam
 Dum reddit atque foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur : conspexit , ut ajunt,
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra,
 Culello proprios purgantem leniter unguicis.
 Demetrii (puer hic non late , jussa Philippi
 Accipiebat) abi , quare , & refer : unde domo , quis ,
 Cujus fortunæ , quo sit patre , quove patrono.
 It , redit , & narrat , Vultejum nomine Menam ,
 Präconem , tenui censu , sine crimine natum ,
 Et properare loco , & cessare , & quærere ; & uti ,
 Gaudentem parvisque sodalibus , & lare curto ,

Et Iudis , & post decisa negotia , campo .
 Scitari liber ex ipso , quodcumque refers. Die
 Ad cœnam veniat. Non sane credere Mena:
 Mirari secum tacitus. Quid multa ? benigne
 Respondet. Neget ille mihi negat improbus , & te
 Negligit , aut horret. Vultejum mane Philippus ,
 Vilia vendentem tunicato scrata popello ,
 Occupat , & salvere jubet prior. Ille Philippo
 Excusare laborem , & mercenaria vincula ,
 Quod non mane dominum venisset : denique quod non
 Providisset eum. Sic ignoruisse putato
 Me tibi , si cœnas hodie mecum. Ut liber. Ergo
 Post nonam venies : nunc i , rem strenuus auge.
 Ut ventum ad cœnam est : dicenda , tacenda locutus ,
 Tandem dormitum dimititur. Hic ubi sæpe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamuith ,
 Mane cliens , & jam certus conviva ; jubetur
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis .
 Impositus mannis , arvum , cœlumque Sabinius
 Non cessat laudare. Videt , rideatque Philippus :
 Et sibi dum requiem , dum risus undique quærit ,
 Dum sepe donat sesertia , mutua septem
 Promittit ; persuadet , uti meretur agellam.
 Mercatur. Ne te longis ambagibus ultra ,
 Quam satis est , moreri ex mitido si rusticus , atque
 Sulcos , & vineta crepat mera : præparat ulmos :
 Immoritur studiis , & amore senescit habendi .
 Verum ubi oves furto , morbo perire capellæ :
 Spem mentita seges , bos est enectus arando
 Offensus damnis , media de nocte cabalum
 Arripit , iratusque Philippi tendit ad ædeis .
 Quem simul aspergit sebrum intonsumque Philippus ,
 Durus , ait , Vultei , nimis , attentusque videris
 Esse mihi. Pol , me miserum , patrone , vocares :

Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
Quod te per Genium, dextramque, Deosque Penateis
Obscro, & obtestor; vita me redde priori.
Qui semel aspergit; quantum dimissa petitis
Præstent; mature redeat, reperatque relicta.
Metiti se quemque suo modulo, ac pede, verum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM VIII.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinovanum,
Musa rogata, refer, comiti, scribaque Neronis.
Si queret quid agam: dic, multa, & pulchra min-
nancem,
Vivere nec recte, nec suavitatem: haud quia grando
Contuderit vites, oleamve momorderit æstus;
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aviss;
Sed quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod levet agrum:
Fidis offendat medicis, irascat amicis,
Cur ne furesto properent arcere veteros;
Quæ nocuere se quar, fugiam, quæ profore credam:
Roma Tibur amem, ventosus, Tibure Romam.
Posse huc, ut valeat: quo pacto rem gerat, & ses
Ut placeat juveni, precontare, atque cohorti.
Si dicer, recte: primum gaude, subinde
Præceptum auriculis huc instillare mementos
Ut tu fortunam, sic nos te, Celsi ftemus.

AD CLAUDIUM NERONE M. IX.

Septimus, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. Nam cum rogar, & prece cogite
Scilicet, ut tibi se laudare, & tradere dener,
Dignum mente, domoque legentis honesta Neronis;

Munere cum fungi proprioris censem amicis:
Quid possim, vider, ac novit me validus ipso.
Multæ quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed tñmui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propræ, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpe,
Frontis ad urbæ descendi præmia. Quid si
Depositum laudas ob amici jussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc, & forte crede bonumque.

AD FUSCUM ARISTIUM X.

Urbis amatorem Fuscum salvere jubemus
Ruris amatores: hac in re scilicet una
Multum dissimiles: at cetera pene gemelli,
Fraternis animis: quidquid negat alter, & alter;
Annūm pariter: veruli, notique columbi,
Tunidam servas: ego lando ruris amœni
Rivos, & musco circumlita, saxa, nemusque,
Quid queris vivo, & regno, simul ista reliqui,
Quæ vos ad cælum fertis rumore secundo,
Utque sacerdotis fugie vus, liba recusos
Panè ego jam mellitis petiore placentis.
Vivere natu' si convenienter oportet,
Ponendaque domo querenda est area-primum:
Novistine locum potiorem rure beato?
Est, ubi plus repeant hyemes? ubi gravior aura
Leniat, & rabiem canis, & momenta leonis,
Cum semel accepit solem, furibundus acutum?
Est, ubi divellat somnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur silva columnas,

Laudaturque domus, longos quæ prospicit agros.
 Naturam expelles furca, tamen usque recurret,
 Et mala perruinet furtim fastidia vietrix.
 Non, qui Sidonij contendere callidus ostro
 Nescit Aquitanem potantia vellera fucum,
 Certius ac cipit damnum, propiusve medullis:
 Quam qui non poterit vero distinguere falsum.
 Quem res plus nimio delectaverit secundus,
 Mutata quatiunt. Si quid mirabere, pones
 Invitus. Fuge magna. Licet sub paupere recto
 Reges, & regum vita praecurrere amicos.
 Cervus equum pugna melior communibus herbis
 Pellebat, donec minor in certamine longo
 Imploravit opes hominis, frumentumque recepit:
 Sed postquam violens vieto discessit ab hoste,
 Non equitem dorso, non frumentum depulit ore.
 Sic qui pauperiem veritus potiore metallis
 Libertate caret, dominum velut improbus; atque
 Serviet atra sum, quia parvo nesciet uti.
 Cui non convenierit sua res, ut calceus olim
 Si pede major erit, subvertet: si minor, uret.
 Latus sorte tua vives sapienter, Aristi:
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere, quam sat is est, ac non cessare videbor.
 Imperat, aut servit collecta pecunia cuique,
 Tottum digna sequi potius quam ducere funem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ:
 Excepto, quod non simul essem, cetera latus.

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. XI.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?
 Smyrna quid, & Colophon? majora, minorane fama?

Cun-

Cunctane præ campo, & Tiberino flumine sordens?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedum Iudeas odio maris, atque viarum?
 Scis, Lebedus quid sit: Gabiis desertior, atque
 Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem:
 Oblitusque meorum, obliviscendus & illis,
 Neptunum procul è terra spectare furentem.
 Sed neque, qui Capua Romani peti imbre, lutoque
 Aspersus, volet in cauponam vivere: nec qui
 Frigus collegit, furnos, & balnea laudat,
 Ut fortunatam plene præstantia vitam:
 Nec si te validus jaicator Auster in alto,
 Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
 Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit, quod
 Penula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus:
 Dum licet, & vultum servat fortuna benigna,
 Romæ Laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens,
 Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam,
 Grata sume manus: neu dulcia differ in annulis:
 Ut, quocumque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas. Nam si ratio, & prudentia curas,
 Non locus effusi late mariis arbitrii, auferi
 Culum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
 Seruia nos exercet inertia: navibus atque
 Quadrigis perimus bene vivere. Quid petis hic est.
 Est Ulubris: animus si te non deficit, zvus.

AD ICCIUM. XII.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Iccii,
 Si recte fueris: non est, ut copia major
 Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas:
 Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus,

Si

Si ventri bene , si latere est , pedibusque tuis : nil
 Divitiz poterunt regales addere magis.
 Si forte in medio positorum abstemnius , herbis
 Vivis , & urtica ; si vives protinus , ut te
 Confestim liquidus fortunæ rivos inauert:
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit ,
 Vel quia cuncta putas una virtute minorata.
 Miramur , si Democriti pecus edit agellos ,
 Culatae dum peregrine est animus sine corpore velox
 Cum tu intèr scabiem tantam , & contagia lucri ,
 Nil patrum sapias , & adhuc sublimia cures :
 Quæ mare compescant cause : quid temperet annum ?
 Stella spome sua , jussæ vagentur , & errant :
 Quid premat obscurum lunæ , quid proferat orbem ?
 Quid velit , & possit rerum concordia discors :
 Empedocles , an Stertinium deliret acumen .
 Verum , seu pisces seu porrum , & cape trucidass :
 Utèrè Pompejo Grospho : & , si quid petet , ultro
 Defer : nil Grosphus , nisi verum orabit , & xquum .
 Vilis amicorum est annona , bonis ubi quid deest .
 Ne tamen ignores , quod sit Romana loco res :
 Cantaber Agrippa , Claudi virtute Neronis
 Armenius cecidit : ius , imperiumque Phraates
 Cæsar is accepit , genibus minor . Aurea fruges
 Italæ pleno defundit copia cornu .

AD VINNIUM ASELLAM. XIII.

UT proficiscerent docui te sape , diuque ,
 Augusto reddes signata volumina , Vinni :
 Si validus , si latus erit , si denique poscer :
 Ne studio nostri pecces , odiumque libellis
 Sedulus importes , opera vehementer minister .
 Si te forte meæ gravis urec sarcina chartæ ,

Abiçito potius , quam quo perferte juberis
 Clitellas ferus impingas . Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum , & fabula fias .
 Viribus uteris per clivos , flumina , lamas .
 Victor propositi simul ac perveneris illuc ,
 Sic positum servabis onus : ne forte sub ala
 Fasciculum portes libyorum , ut rusticus agnum ,
 Ut vinosus glomus furcivæ Pyrrhia lanæ :
 Ut cum pileolo soles conviva tribuleis .
 Ne vulgo narres te sudavisse ferendo :
 Carmina , quæ possint oculos , aureisque morari
 Cæsaris , oratus multa prece , nitere Porro .
 Vade , vale + cave , ne titubes , mandataque frapgas .

AD VILLICUM SUUM. XIV.

Villice silvarum , & mihi me redditis agelli ,
 Quem tu fastidis habitatum quinque foci , &
 Quinque bonos solitum Variam dimittere patres :
 Cerremus , spinas animone ego fortius , an tu
 Evellas agro : & melior sit Horatius , an rus :
 Me quamvis Lamia pietas , & cura moratur
 Fratrem moerentis , rapto de fratre dolentis
 Insolabiliter : tamen istuc mens , animusque
 Fert , & aet spatiis obstantia rumpere claustra .
 Rure ego viventem , tu dicis in urbe beatum .
 Cui placet alterius , sua nimirum est odio sors .
 Stultius uterque locum immeritum causatur inique .
 In culpe est animus , qui se non effugit unquam .
 Tu mediastis tacita prece rura perebas :
 Nunc urbem , & Iudos , & balta villicus optas .
 Me constare mihi sciis : & discedere tristem ,
 Quandocumque trahunt invisa negotia Romam .
 Non eadem miramur : eo disconvenit inter

Meque & te. Nam quæ deserta & inhospita tescia
Credis, amena vocat mecum qui sénit: & odit
Quæ tu pulchra putas. Fornix tibi, & uncta popina
Inciunt orbis desiderium, video: & quod
Angulus iste feret piper, & thus oculus uva:
Nec vicina subest vinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terra gravis: & tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arva, bovenaque
Disjunctum curas, & strictis frondibus explex:
Addit opus pigro ribus, si decidit imber,
Multæ mole doncedus aprico parcerre prato.
Nunq; age, quid nostrum concenatum dividat, audi:
Quem tenues decure togæ, nitidique capilli,
Quem scis immunem Cyanæ placuisse rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Coena brevis juvat, & prope rivum somnus in herba:
Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat, non odio obscuro, morsuque venenat:
Rident vicini glebas, & saxa moventem.
Cum servis tu urbana diatria rodere mavis.
Horum tu in numerum voto ruis: invider usum
Lignorum, & pecoris tibi calo argurus, & horci.
Optat ephippiabos: piger optat arare caballus.
Quam scit uterque libens, censebo, exerceat artem.

AD C. NUMONIUM VALLAM. XV.

Quæ sit hyems Veliæ, quod cælum, Vala, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via: (nam
mihi Bajas
Musa supervacuas Antonius: & tamen illis
Me facit inuisum, gelida cum perlungo unda

Per

Per medium frigus. Sane myrra relinqui,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit: invidus ægris
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
Clusinis, Gabiosque petunt, & frigida tura.
Mutandus locus est, & diversoria nota
Præteragendum equus. Quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Bajas, lava stomachosus habena
Dicer èques: sed equis franato esse auris in ore)
Major utrum populum frumenti cœdia pascat:
Collectosne bivant imbrevis, pureosque perenneis
Dulcis aquæ: (nam vina nihil moror illius orz:
Rure meo possum quidvis perfseri, patique:
Ad mare cum veni, generosum, & lene, requiro
Quod curas abigat, quod cum sp̄ divite manet
In venas, animumque meum: quod verba ministret,
Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros:
Utra magis pisceis, & echinos æqua cejenti
Pinguis ut inde domum possim, Phœaxque reverti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere, par est.
Menius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter asumptis, urbanus cepit haberis
Scurravagus, non qui certum præsepe teneret:
Impransis non qui civem dignosceret hostes:
Qualibet in quævis opprobria fingere sevu:
Pernicies, & tempestas, barathrumque macelli,
Quidquid quæsierat, ventri donaret avaro:
Hic ubi nequitiose fauoribus, & timidis nil,
Aut paulum abstulerat, patinas coenabat omisi
Vilis, & agina: tribus ursis quod satis esset:
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret uendos, corrector Bestius. Idem
Si quid erat nactus præde majoris: ubi omne

Ver-

Verterat in fumum , & cinerem , non hercule miror,
 Ajebat , si qui comedunt bona : cum sit obeso
 Nil melius turdo , nil vulva pulchrius ampla.
 Nimurum hic ego sum : nam tuta , & parvula laudo,
 Cum res deficiunt ; satis inter vilia fortis:
 Verum ubi quid melius contingit , & unctius : idem
 Vos sapere ; & solos ajo bene vivere , quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD. QUINTIUM. XVI.

NE perconcteris , fundus meus , optime Quinti ,
 Arvo pascat herum , an bacis opulentem olivz ,
 Pomisne , an pratis , an amicta vitibus ulmos
 Scriberet tibi forma loquaciter , & situs agri .
 Continui montes , ni dissidentur opaca
 Valle : sed ut veniens dextrum latus aspiciat Sol ,
 Lazum decadens currus fugiente vaporet.
 Temperies laudes , Quid , si rubicunda benigni
 Corna vepres , & pruna ferunt : si querens , & ilex ,
 Multa fruge pecus , multa dominum juvat umbra?
 Dicas adductum proprius frondente Tarentum .
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus , ut nec
 Frigidior Thracam , nec purior ambiat Hebrus ,
 Infirmo capiti fluui utilis , utilis alvo .
 Haec latebræ dulces , & (jam si credis) amœnæ
 Incolumem tibi me præsent Septembribus horis .
 Tu recte vivis , si curas esse , quod audis .
 Jactamus jampridem omnis te Roma beatum :
 Sed verear , ne cui de te plus , quam tibi credas :
 Neve pures alium sapiente bonoque beatum :
 Neu , si te populus sanum , recteque valentem
 Dictaret , occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimiles : donec manibus tremor incidat unctus .

Stul-

Stultorum incurata pudor malus ulcerâ celat.
 Si quis bella tibi terra pugnata , marique
 Dicat , & his verbis vacuas permulcat aureis :
 Tene magis salvum populus velit , an populum tus
 Servet in ambiguo , qui consulit & tibi , & urbâ
 Jupiter : Augusti laudes agnoscere possis .
 Cum paterni sapiens , emendatusque vocari
 Respondes tuo , dic sodes , nomine? nempe .
 Vir bonus , & prudens dici delecto ego , à tu .
 Qui dedit hoc hodie , cras , si volet , auferet : ut si
 Detulerit fasceis indigno , detrahet idem .
 Pone , meum est , inquit : pono tristisque recedo .
 Idem , si clamet furem , neget esse pudicum ,
 Contendat laquo collum pressisse paternum ,
 Mordeat opprobriis falsis , mutemque colores .
 Falsus honor juvat , & mendax infamia terret ,
 Quem , nisi mendosum , & mendicandum? vir bonus
 est quis?
 Qui consulta Patrum , qui leges , juraque servat :
 Quo multa , magnæque secantur judice litis :
 Quo res sponsorè , & quo causæ teste tenentur .
 Sed videt hunc omnis domus , & vicinia tota
 Introrsum turpem , speciosum pelle decora .
 Nec fuseum feci , nec fugi : si mihi dicit
 Servus : habes pretium : loris non ureis , ajo .
 Non hominem occidi : non pases in cruce corvos .
 Sum bonus , & frugi : renuit négitatque Sabellus .
 Cautus enim metuit foveam lupus , accipiterque
 Suspectos laqueos , & opertum milvius hamum .
 Oderunt peccare boni , virtutis amore :
 Tu nihil admittes in te , formidine poenæ .
 Sit spes fallendi , misceris sacra profanis .
 Nam de mille saba mediis cum surripis unum
 Damnatum est , non facinus , mihi pacto lenius isto .

Vir

Vir bonus, omne forum quem spectat & omne tribunal
Quandocumque Deos, vel porco, vel vove placas:
Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo:
Labra mover, metuens audiri: pulchra Laverna
Da mihi fallere: da justo, sanctoque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Qui melior servo, qui liberior sit avarus,
In trivii fixum cum se demittit ab asse,
Non video. Nam qui cupiet, metuet quoque: porro
Qui metuens vivit, liber mihi non erit umquam.
Prodidit arma, locum virtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cum possis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: sine pascat durus, aretque:
Naviget, ac mediis hymnet mercator in undis:
Annonæ prosit: portet frumenta, penusque.
Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thabarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimam bona: nempe pecus, rem,
Leccos, argentum: tollas licet. In manicis, &
Compedibus szvo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. Opinor,
Hoc sentit: moriar. Mors ultima linea rerum est.

AD SCÆVAM. XVII.

Quamvis, Scæva, satis per te tibi consuliss & scis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti:
Di-ce, docendus adhuc quæ censem amiculus: ut si
Cæcus iter monstrare velit: tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamor.
Si te grata quies, & primam somnum in horam
Delectat: si te pulvis, strepitusque rotarum,
Si ledit capona: Ferentium ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia solisi:

Nec

Nec vixit male, qui natus, moriensque fecellit.
Si prodesse quis, pauloque benignius ipsum
Te tractare voles; accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter: regibus uti:
Nolle Aristippus, si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me nota. Utrius horum
Verba probes, & facta, doce: vel junior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. Namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, ut ajunt:
Scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc, &
Splendidius multo est. Equus ut me portet, alat rex,
Officium facio: tu poscis vilia rerum,
Dance minor i quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res,
Tentantem majora, fere presentibus æquum:
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vita via si conversa decebit.
Alter purpureum non exspectabit amictum:
Quidlibet induitus celeberrima per loca vadet:
Personamque feret non inconcinnus utramque.
Alter Miletii textam, cane pejus, & angui,
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum: refer, & sine vivat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere civibus hostiis,
Attingit solium Jovis, & cælestia tentat.
Principibus placuisse viris, non ultima laus est,
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non succederet: Esto:
Quid z qui pervenit, fecitne viriliter? atqui (ret,
Hic est, aut iusquam, quod querimus. Hic onus horum:
Ut parvis animis, & parvo corpore majus:
Hic subit, & perfet. Aut virtus nomen inane est,
Aut decus, & pretium recte petit experiens vir.
Coram rege sua de paupertate tacentes,

Plus

Plus poscente ferent. Distat summasne prudenter,
An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis; nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, viatum dare. Succinit alter
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, invidiæque.
Brundusium comes, aut Surrentum ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbreis,
Aut cistam effractam, & suducta viatica ploras;
Nota refert meretricis acumina, saxe catellam,
Saxe periculidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, verisque doloribus adsit.
Nec semel irrisus trivis attollere curat
Fraðo cruce planum. Liceat illi plurima manet
Lacryma: per sanctum juratus dicat Osirijm;
Credite, non ludo: crudelis, tollice claudum;
Quare peregrinum, vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. XVIII.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Ut matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor, infido scurra distabit amicus.
Est huic diversum virio vitium, prope majus,
Asperitas agrestis, & inconcinna, gravissæ:
Quæ se commendat tonsa cute, denibus atris;
Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.
Virtus est medium viriorum, & utrimque reductum;
Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor leæti, sic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit;

Ut

Ut puérum saxe credas dictata magistro
Reddere, vel parteis minum tractare secundas:
Alter rixatur de lana saxe caprina, &
Propugnat nūgis armatus: scilicet, ut non
Sit mihi prima fides? &, vero quod placet, ut non
Acriter elatrem? pretium ætas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat an Docialis plus
Brundusium Minaci melius via dueat, an Appi.
Quem damnosa Venus quem præcepis alea nudat,
Gloria quem supra vires & vestit, & ungit,
Quem tenet argenti sitis importuna, fantesque,
Quem paupertatis pudor, & fuga; dives amicus,
Saxe decem vitiis instrutor, odit, & horret;
Aut si non odit, segit: ac, veluti pia mater,
Plus quam se sapere, & virtutibus esse priorem
Vult: & ait prope vera: Mea (contendere noli)
Sultitiam patiuntur opes: tibi parvula res est:
Arta decet sanum comitem togæ: desine mecum
Certare: Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Vestimenta dabat pretiosa. Beatus enim jam
Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, & spess
Dormiet in lucem: scorto posponet honestum
Officium: numeros alienos pascet: ad imum
Thrax erit, aut olitoris ager mercede cabellum.
Arcanum neque tu scrutaberis illius unquam,
Commissumque teges, & vino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprehendes:
Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi, dissiliuit: donec suspecta severo
Conticuit lyra. Fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede potensis amici
Lenibus imperiis: quotiesque eduet in agros
Ætolis onerata plagis junuenta, eanesque;

Q

Sur-

Surge , & inhumanæ senium depone Camenz,
 Coxes ut pariter pulmenta laboribus empta:
 Romanis solemne viris opus , utile famz,
 Vitzque , & membris : præsternit cum valeas , &
 Vel cursu superare canem , vel viribus aprum
 Possis. Adde , virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet. Scis quo clamore corona
 Prælia sustineas campestria: denique sàvam
 Militiam puer , & Cantabrica bella tulisti
 Sub duce , qui templis Parthorum signa refigit
 Nunc : & si quid abest , Italis adjudicat armis.
 Ac ne te retrahas , & inexcusabilis abstes:
 Quamvis nil extra numerum fecisse , modumque
 Curas , interdum nugaris rure paterno.
 Partitur lntres exercitus: Actia pugna,
 Te duce , per pueros hostili more referunt:
 Adversarius est frater: lacus Adria : donec
 Alterutrum velox victoria fronde coronet.
 Consentire suis studiis qui crediderit te,
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protinus ut moneam : (si quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro , & cui dicas , sàpè videto.
 Perconctatores fugito : nam garrulus idem est:
 Nec retinent patula commissa fideliter aures:
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla , puerve,
 Intra marmoratum venerandi limen amicit:
 Ne dominus , pueri pulchri , charæve puellæ
 Munere te parvo beet , aut incommodus angat.
 Qualem commendes , etiam atque etiam aspice , ne
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem. (mox
 Fallimur , & quandam non dignum tradimus : ergo
 Quem sua culpa premet , deceptus omittit tueri:
 At penitus notum si tenent crimina , serves,

Tu-

Tuterisque tuo fidenter præsidio : qui
 Dente Theonino cum circummoditur , ecquid
 Ad te post paulo ventura pericula sentis?
 Nam tua res agitur , paries cum proximus ardet:
 Et neglecta solent incendia sumere vires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
 Expertus metuit. Tu , dum tua navis in alto est,
 Hoc age , ne mutata terrorum te ferat aura.
 Oderunt hilare tristes , tristemque jocosi,
 Sedatum celeres , agilem , gnauumque remissi:
 Potores liquidi media de nocte Falerni,
 Oderunt porrecta negantem pocula : quamvis
 Nocturnos jures te formidare tempos.
 Deme supercilii nubem : plerunque modestus
 Occupat obscuri speciem , taciturnus acerbi.
 Inter cuncta leges , & percontabere doctos,
 Qpa ratione queas traducere leniter ævum:
 Ne te semper inops agitat , vexetque cupido,
 Ne pavor , & rerum mediocriter utilium spes:
 Virtutem doctrina pareat , naturane donet:
 Quid minuat euras , quid te tibi reddat amicum:
 Quid pure tranquillæ honos , an dulce lucellum,
 An secretum iter , & fallentis semita vitz:
 Me quoties reficit gelidus Digenita rivus,
 Quem Mandela bibit , rugosus frigore pagus:
 Quid sentire putas , quid credis , amice , precari?
 Sit mihi , quod nunc est: etiam minus : & mihi vivam
 Quod superest ævi , si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum , & provisa frugis in annum
 Copia : neu fluitum dubia spe pendulus horæ:
 Sed satis est orate Jovem , quz ponit , & auferit:
 Det vitam , det opes : æquum mi animum ipse pa-
 rabo,

Qz

AD

AD MÆCENATEM. XIX.

PRisco si credis, Mæcenas docte, Cratino.
 Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potoribus. Ut male sanos,
 Adscriptis Liber Satyris, Faunisque poetas.
 Vina fere dulces oluerunt mane Camena.
 Laudibus arguitur vini vienosus Homerus.
 Ennius ipse pater numquam nisi ootus ad arma
 Prosiluit dicenda. Forum, Putealque Libonis
 Mandabo siccis, adimam canzare severis.
 Hoc simul edixi; non cessavere poæ
 Nocturno certare mero, putre diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
 Exiguae togæ simuler textore Catonem.
 Virtutem repreßenter, moresque Catonis?
 Rupit Iaphitam Timagenis amula lingua.
 Dux studet urbanus, tenditque disserit haberi.
 Decipit exemplar viiiis imitabile. Quid si
 Pallentem casu, biberent exsangue cuminum.
 O imitatores, servum pecus: ut mihi sape
 Bilem, sepe jocum, vestri movere tumultus!
 Libera per vacuum posui vestigia princeps;
 Non aliena meo pressi pede. Qui sibi fidit
 Dux regit examen. Parios, ego primus iambos
 Ostendi Latios numeros, animosque secutus
 Arthilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
 Ac ne me follii ideo brevioribus ornes,
 Quid timui, mutare modos, & carminis artem:
 Tempore at Achilochi Musam pede mascula Sapphos
 Temperat Alcaicus, sed rebus, & ordine dispar.
 Nec vocerunt querit, quem versibus obscurat atriss
 Nec spone laqueum famoso carmine necrit.

Hunc

Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen. Juvat immemorata ferentem
 Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
 Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
 Lauder, amerque domi, premat extra limen iniquus?
 Non ego ventosa plebis suffragia venor
 Impensis coenarum, & tritæ munere vesteis:
 Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
 Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
 Hinc illæ lacrymæ. Spissis indigna theatris
 Scripta pudet recitare, & nudis addere pondus,
 Si dixi: rides, ait: & Jovis auribus ista
 Servas: fidis enim manare poetica mella
 Te solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
 Formido: & , luctantis acuto ne secer ungui.
 Displicit iste locus: clamio, & diludus posco.
 Ludus enim genuit trepidum certamen, & irams
 Ira truces inimiciias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. XX.

Verumnnum, Janumque, liber, spectare videris:
 Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
 Odisti claves, & grata sigilla pudicos
 Paucis ostendi gemis, & communia laudas:
 Non ita nutritus. Fuge, quod descendere gestis:
 Non erit emisso redditus tibi. Quid miser egis?
 Quid voluis dices: ubi quis te læserit, & scis
 In breve te cogi, plenum cum languet amator.
 Quod si non odio peccantis despit augur,
 Carus eris Romæ, donec te deserit ætas.
 Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi:
 Ceperis: aut tineas pasces taciturnus inertis,
 Aut fugies Uticam, aut vietus mitteris Ilerdam.

Q.3

Ri-

Ridebit monitor non exauditus : ut ille,
Qui male parentem in rupes protrusit asellum
Iratus. Quis enim invitum servare labore?
Hoc quoque te maner, ut pueros elementa doceantem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plureis admoverit aureiss;
Me libertino natum patre , & in tenui re
Majores pennas nido extendisse loqueris.
Ut quantum generi démas , virtutibus addas;
Me primis urbis belli placuisse , domigues
Corporis exigui , præcamum , solibus aptum
Irasci celerem , tamen ut placabilis essem.
Forte meum si quis te percontabitur etiam
Me quaten undenos sciat implevisse Decembreis,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII
FLACCII
EPISTOLARUM

LIBER II.

AD AUGUSTUM I.

CUM tot sustineas , & tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris , moribus ornes,
Legibus emendes : in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora , Cæsar.
Romulus , & Liber pater , & cum Castore Pollux,

Post

Post ingentia fata Deorum in templo recepti,
Dum terras hominumque colunt genus , aspera bella
Componunt , agros assignant , oppida condunt
Ploravere suis non respondere favorem
Speratum meritis. Diram qui contudit hydram,
Notaque fatali potenta labore subegit,
Comperit invidiā supremo fine domari.
Urie enim fulgore suo , qui prægravat arteis
Infra se positas : extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores,
Jurandasque tuum per numen ponimus aras,
Nil oriturum alias , nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hoc populus sapiens , & justus in uno,
Te nostris ducibus , te Grajis anteferendo.
Cetera nequaquam simili ratione , modoque
Æstimat : & nisi quæ terris semota , susque
Temporibus defuncta vider , fastidit , & odit:
Sic fautor veterum , ut Tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri sanxerunt , Foedera regum ,
Vel Gabii , vel cum rigidis æquaq; Sabinis ,
Pontificum libros , annosa volumina vatum ,
Dictiter Albano Musas in monte locutas.
Si , quia Grajorū sunt antiquissima quæque
Scripta vel optima , Romani pensantur eadem
Scriptores trutina : non est , quod multa loquamur:
Nil intra est olea , nil extra est in nuce duri:
Venenus ad summum fortunz : pingimus , atque
Psallimus , & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies , ut vina , poemata reddit
Scire velim chartis premium quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos cengum qui decidit , inter
Perfectos , veteresque referri debet , an inter
Vileis , atque novos excludat jurgia finis.
Est vetus , atque probus , centrum qui perficit annos.

Q4

Quid?

Quid? qui deperit minor uno mense, vel anno?
 Inter quos referendus erit veteres poetarum?
 An quos & præsens, & postera respicietas?
 Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.
 Ut or permissa, caudæ pilos, ut equine
 Paulatim veloci & demo unum, demo & item unum
 Dum cadat elonus ratione ruenis acervi,
 Qui redit in fastos, & virtutem estimat annis,
 Miratur que nihil, nisi quod Libitina sacravit.
 Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
 Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
 Quo promissa cadant, & somnia Pythagorei.
 Navius in manibus non est, & mentibus hæret
 Pene recens adeo sanctum est vetus omne poema,
 Ambiguitur, quoties utro sit prior & aucter
 Pacuvius docti famam sensis, Accius altius:
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte:
 Hos ediscit, & hos arto stipata theatro
 Spectat Roma potens, habet hos, numeratque poetas
 Ad nostrum tempus Livi scriptoribus ab ævo.
 Interdum vulgus rectum videri est, ubi peccat,
 Si veteres ira miratur, laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparetur errat;
 Si quedam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere cedit eos, ignave multa fatetur.
 Et sapit, & in eum facit, & Jove judicat æquo!
 Non equidem insecto, delendave carmina Livi
 Esse ror, memini quæ plagosum mihi parvo
 Orbilium dictare: sed emendata videri,
 Pulchraque, & exactis minimum distantia, miror:
 Inter quæ verba enim si forte decorum,

Si versos paulo concinnior unus, & alteri
 Injuste totum ducit, vendique poema.
 Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum, illepide paretur, sed quia nuper
 Nec veniam antiquis, sed honorem, & premia posci.
 Recte necne crocum, floresque perambulet Atte
 Fabula, si dubitem, clament periisse pudorem.
 Cuncti pene parco: ea cum reprehendere coner,
 Quæ gravis Æsopus, quæ Doctus Roscius egit.
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt
 Vel quia turpe putare parere minoribus, & que
 Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
 Jam Saliate Numæ Carmen qui laudat, & illud
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
 Ingeniis non ille faverit, plauditque sepulchris.
 Nostra: sed impugnat, nos, nostraque lividus odit.
 Quod si tam Graii novitas invisa fuisset,
 Quam nobis quid nunc esset vetus aut quid haberet,
 Quod legeret, terceretque viritim publicus usus?
 Ut primum positis nugari Gracia bellis
 Coepit, & in virtutem fortuna labier æquas.
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
 Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
 Suspedit pœta vultum, mentemque tabella:
 Nunc tibicibus, nunc est gavisa tragedis:
 Sed nutrice puerla velut si luderet infans,
 Quod cupide petuit, mature plena reliquit.
 Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc pacis habuere boni, ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit, & solemne, reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura:
 Scriptos nominibus rectis expendere nummos:
 Majores audire, minori dicere, per quæ
 Crescere res posset, minui damnosa libido.

Mutavit mentem populus levis , & calet uno
Scribendi studio: puerique , patresque severi,
Fronde comas vincit coarctat: & carmina dictant.
Ipse ego , qui nullos me affirmo scribere versus ,
Invenior Partibus mendacior: & prius orto
Sole vigil , calamum , & chartas , & scrinia posco.
Navem agere ignatus navis timet : abrotorum ægro
Noa audet , nisi qui didicet dare. Quod medicorum ,
Promittunt medici : tractante fabrilia fabri:
Scribimus indocti , doctique poemata passim.
Hic error tamen , & levis hac insania quantas
Virtutes habeat , sic collige : Vatis avarus
Non temere est animus : versus amat , hoc studet
unum:
Detimenta fugas servorum , incendia ridet:
Non fraudem socio , puerove incogitat ullam
Pupillo : vivit siliquis , & pane secundo:
Militia quamquam piger , & malus , uellis urbi:
Si das hoc , parvis quoque rebus magna juvari.
Os tenerum pueri , balbumque poeta figurat:
Torquet ab obscenis jam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præcepis format amicis ,
Asperitatis , & invidiæ corrector , & ira:
Recte facta refert : orientia tempora noitis
Instruit exemplis : inopem solatur , & ægrum
Castis cum pueris ignara puella mariti
Discretus unde preces , vatam ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus , & præsentia Numinis sentit:
Cælestis implorat aquas , dñcta prece blandus:
Avertit morbos , metuenda pericula pellit;
Impetrat & pacem , & locupletem frugibus annus:
Carmine Di superi placantur , carmine Manes.
Agricolæ prisci , fortis , parvoque beati,
Condita post frumenta , levantes tempore festo

Corpus & ipsum animum spe finis dura ferentem ,
Cum sociis operum pueris , & conjugi fida,
Tellurem porco , Silvanum lacte piabant.
Floribus , & vino Genium memorem brevis xvi.
Fescennina per hunc inventa licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit:
Libertasque recurrentis acceperat per annos
Lusit amabiliter : donec jam savus apertam
In rabiem vertit coepit jocus , & per honestas
Ire domos impune minat. Doluere eruento
Dente lacescit : fuit intactis quoque cura
Conditione super communi : quin' etiam lex ,
Pœnaque lata , malo quæ nollet carmine quemquam
Describi. Vertere modum , formidine fustis
Ad bene dicendum , delectandumque redacti.
Græcia capta ferum victorem cepit , & artis
Intulit agresti Latio. Sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius , & grave virus
Munditiz pepulere : sed in longum tamen ævum
Manserunt , hodieque manent vestigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis:
Et post Punica bella quierus , quætere cepit ,
Quid Sophocles , & Thespis , & Æschylus utile fer-
rent:
Tentavit quoque rem , si digne vertere posset:
Et placuit sibi , natura sublimis , & acer.
Nam spirat tragicum satis & feliciter auder:
Sed turpem putat inscius , metuitque literam.
Creditur , ex medio quia res accessit , habere
Sudoris minimum : sed habet Comedia tanto
Plus oneris , quanto venit minus. Aspice , Plautus
Quo pacto partis tutetur amantis ephesis:
Ut patris attenti , lenonis ut insidiosi:
Quantis sit Dossennus edacibus in parasitis:

Quam non ad stricto percurrat pulpta socco.
Gesit enim nummum in loculos demittere; post hoc
Securus , cadet an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
Exanimat lensus spectator , sedulus inflat.
Sic leve , sic parvum est , animum quod laudis avarum
Subruit , ac reficit. Valeat res ludicra , si me
Palma negata macrum , donata reducit opium.
Sæpe , etiam audacem , fugat hoc , terretque poetam:
Quod numero plures , virtute , & honore minores ,
Inducti , stolidique , & depugnare parati,
Si discordet eques , media inter carmina poscunt
Aut ursum , aut pugiles : his nam plebecula gaudet.
Verum equi quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis , ad ingratos oculos , & gaudia vanas.
Quatuor , aut plureis aulza premuntur in horas
Dum fugiunt equitum turmæ , pedestrumque catervæ:
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Esseda festinans , pilenta , pecorrita , naves:
Captivum portatur ebur , captiva Corinthus.
Si foret in terris , rideret Democritus ; seu
Diversum confusa genus panthera camelio,
Sive elaphas albus vulgi convertebit ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsi,
Ut sibi prætentem mino spectacula plura:
Scriptores autem narrare putaret ascello
Fabellam surdo. Nam qua pervincere voces
Evalueri sonum , referunt quem nostra theatra
Garganum mugire putas nemus , aut mare Tuscum.
Tanto cum strepitu ludi spectantur , & attes,
Divitiæque peregrinæ ; quibus oblitus actor
Cum stetit in scena , concurrit dextera lxxv:
Dixit adhuc aliquid nil sane. Quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.

Ac ne forte putas me , quæ facere ipse tecumsem,
Cum recte tractent alii , laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poeta , meum qui pectus inaniter angit,
Irritat , mulcet , falsis terroribus implet,
Ut magus: & modo me Thebis , modo ponit Athenis.
Verum age & his , qui se lectori credere malunt,
Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
Curam impende brevem : si munus Apolline dignum
Vis completere libris : & vatibus addere calcar,
Ut studio majore petant Helicona vircentem.
Multæ quidem nobis facimus mala sæpe poetæ:
(Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
Sollicito damus , aut fesso : cum hædimur , unum
Si quis amicorum est ausus reprehendere versum:
Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cum lamentamur , non apparere labores.
Nostros , & tenui deducta poemata filo:
Cum speramus eo rem venturam , ut , simul atque
Carmina rescriberi non fingeret , commodus ulero
Arcessas , & egere vetes , & scribere cogas.
Sed tamen est opera pretium cognoscere , qualeis
Æditois habeat belli spectata , domique
Virtus , indigno non committenda poeta.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Choerilus , inculitus qui versibus , & male natis
Rettulit acceptos , regale numisma , Philippos,
Sed veluti tractata notam , lebemque remittens
Atramenta , fere scriptores carmine fædo
Splendida facta linunt. Idem rex ille , poema
Qui tam ridiculum , tam care prodigus emit,
Edicto vetuit , ne quis se , præter Appellem,
Pingere , aut alijs Lysippo cuderet æra
Fortis Alexandri vultum simulancia. Quid si

Judicium subtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Musarum dona vocare.
Boetum in crasso jurates aere natum.
At neque dedecorant tua de se judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulcrunt,
Dilecti tibi Virgilius, Variusque poetæ.
Nec magis expressi vultus per ænea signa,
Quam per vatis opus mores, animique virorum
Clarorum apparent. Nec sermones ego malem:
Repentes per humum, quam res compondere gestas,
Terrarumque situs, & flumina dicere, & arceis
Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Clastraque custodem pacis cohidentia Janum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romanum: (vum
Si, quantum cuperem, possem quoque. Sed neque par-
Carmen majestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget:
Præcipue cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat, & veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat: ac neque facto
In pejus vultu proponi cercus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & una
Cum scriptore meo, capsæ porrectus opera,
Deserat in vicum vendentem thus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur inepitis.

AD JULIUM FLORUM. II.

Flore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum,

Ti-

Tibure, vel Gabiis: & tecum sic agat: Hic &
Capidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo.
Verna ministeris ad nutus apes herileis:
Litterulis Gracis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti:
Multæ fidem promissa levant, ubi plenius æquo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces:
Res urge me nulla: meo sum pauper in ære:
Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere à me
Quivis ferret idem: semel hic cessavit, & (ut fit)
In scalis latuit metuens pendentis habent.
Des nummos, excepta nihil te si fuga ludit.
Ille ferat pretium, poenæ securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex:
Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi ne pigrum proficisci tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea sævus
Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
Quid tum profici, mecum facientia jura
Si tamen attenta: quereris super hoc etiam, quod
Exspectata tibi non mittam carmina mendax?
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, lassus dum noctu sterit, ad assem
Perdideras: post hoc vehemens lupus, & sibi, & hosti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præsidium regale loco dejecit, ut ajunc,
Summe munito, & multarum divite rerum:
Clarus ob id factum, donis ornacut honestis,
Accipit: & bis dena super sestertia nummum.
Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
Nescio quod cupiens, horrari coepit cumdem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem:

I,

I, bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia: quid stas?
 Post hæc ille carus, quantumvis rusticus, ibit,
 Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
 Romæ nutriti mihi contigit, atque doceri,
 Iratus Grajis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonz paulo plus artis Athenas:
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quærere verum.
 Dura sed emovere loco me tempora gratos
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arua,
 Cesari Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum re-dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris, & fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem: sed, quod non desit, habentem
 Quæ porerunt unquam satis expurgare cicutæ,
 Ni melius dormire potem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur eentes:
 Eripueri jocos, venerem, convivia, ludum:
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur, amantque,
 Carmine tu gaedes: hic delectatur iambis:
 Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
 Tres mihi conviva prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diuersa palato.
 Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter:
 Quod petis id sane est invisum, acidumque duobus.
 Præter cetera, me Romane poemata cœses
 Scribere posse, inter tot curas, torque labores?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, reliktis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino visendus uterque:
 Intervalla videt humane comuidas. Verum,

Puræ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obster.
 Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor:
 Torques nunc lapidem, nunc ingens mactina tignum:
 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit sus.
 I nunc, & versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugit urbes
 Rite elias Bacchi sonno gaudentis, & umbra.
 Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
 Vis canere, & non tacti sequi vestigia vatum.
 Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Achenas,
 Et studiis annos septem dedit, insenuitque
 Libris, & curis, statua taciturnius exit.
 Plerumque & risu populum quatit. Heic ego rerum
 Fluctibus in mediis, & tempestatibus urbis,
 Verba lyra motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consuli rhetor: ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
 Qui minus argutos versat furor iste poetæ?
 Carmina compono, hic elegos: mirabile visu,
 Sacratumque novem Musis opus, aspice primum,
 Quantò cum fastu, quanto molimine circum-
 Speciemus vacuan Romanis vatibus ædem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, & procul audi,
 Quid ferat, & quare sibi neccat uterque coronam.
 Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alceus puncto illius: illi meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus
 Fit Mimmermus, & optivo cognomine crescit.
 Multa fero ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo, & supplex populi suffragia capto:
 Idem, fuitis studiis, & mente recepta,

Obtorem patulas impune legentibus autes.
Ridentur mala qui componunt carmina : verum
Gaudent scribentes : & se venerantur , & ultro,
Si taceas , laudant ; quidquid scripsere , beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema ,
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quemque parum splendoris habebunt ,
Et sine pondere erunt , & honore indigna ferentur ,
Verba movere loco ; quamvis invita recedant ,
Et versentur adhunc intra penetralia Vestæ:
Obscurata diu populo , bonus eruct , atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum ,
Qua priscis memorata Catonibus , atque Cethegis ,
Nunc situs informis premit , & deserta vetustas:
Adsciscet nova , quæ genitor produxerit usus:
Vehemens , & liquidus , puroque simillimus amni ,
Funder opes , Latiumque beabit divite lingua:
Luxuriantia compescet : nimis aspera sano
Levabit cultu : virtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit , & torquebitur , ut qui
Nunc Satyrum , nunc agrestem Cyclopa movet.
Prætulerim scriptor delirus , inersque videri ,
Dum mea delectant mala me , vel denique fallant ,
Quam sapere , & ringi. Fui haud ignobilis Argis ,
Qui se credebat miros audire tragœdos ,
In vacuo latus sessor , plausorque theatro:
Cetera qui vita servaret munia recto
More : bonus sane vicinus , amabilis hospes ,
Comis in uxori , posset qui ignoscere servis ,
Et signo lasso non insanire lagæ:
Posset qui rupem , & piceum vitare patentem:
Hie ubi cognatorum opibus , curisque refectus ,
Expulit elleboro morbum , dilemque meraco ,
Et reddit ad sse: Pol me occidistis , amici ,

Non

Non servasti , ait : cui sic extorta voluptas .
Et demptus per vim mentis gratissimus error .
Nimirum sapere est abjectis utile nugis ,
Et tempestivum pueris concedere ludum :
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis ,
Sed vere numerosque , modosque ediscere vita:
Quocirca mecum loquor hæc , tacitusque recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia limpæ:
Narrares medicis. Quod , quanto plura parasti ,
Tanto plura cupis , nullio faterier aedes?
Si vulnus tibi , monstrata radice , vel herba ,
Non fieret levius : fugeres radice , vel herba
Proficiente nihil curarier. Audieras , cui
Rem Di donarint , illi decedere pravam
Stultitiam : &c , cum sis nihil sapientior , ex quo
Pleniores , tamè uteris monitoribus isdem?
At si divitiae prudentem reddere possent ,
Si cupidum , timidumque minus te : nempe ruberes ,
Viveret in terris te si quis avarior uno .
Si proprium est , quod quis libra mercatus , & ære est:
Quadam (si credis consultis) mancipat usus:
Qui te pascit ager , tuus est : & villicus Orbi ,
Cum segetes oœcas , tibi mox frumenta daturas ,
Te dominum sentit. Das nummos : accipis uvam ,
Pullos , ova , cadum temeti. Nempe modo isto
Paulatim mercaris agrum , fortasse trecentis ,
Aut etiam supra , nummorum millibus emptum .
Quid refert , vivas numerato nuper an olim ?
Emptor Aricini quondam , Vejentis & avii ,
Emptum coenat olus : quamvis aliter putat : empris
Sub noctem gelidam lignis calefactat alienum .
Sed vocat usque suum , qua populus adsita certis
Limitibus vicina refigit jurgia : tamquam
Sit proprium quidquam , puncto quod mobilis horæ ,

R 2

Nunc

Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprem^a
 Permutet dominos, & cedat in altera jura.
 Sic, quis perpetuus nulli datur usus, & heres
 Heredem alteris, velut unda supervenit undam.
 Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris?
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus.
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrena sigilla, tabellas,
 Argeptum, vesteis, Gætulo murice tintas,
 Sunt qui non habent: est qui non cureret habere.
 Cur alter fratum cessare, & ludere, & ungii
 Praferat Herodis palmetis pinguibus: alter
 Dives, & importunus ad umbram lucis ab ortu
 Silvestrem flammis, & ferro mitigat agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum.
 Quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.
 Utar, & ex modo quantum res poscet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
 Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem
 Scire volam, quantum simplici, hilarisque, nepoti
 Discrepet, & quantum discordet parcus, avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigiis, an neque sumpcum
 Invitus facias, neque plura parare labores.
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo, gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda domus procul absit: ego utrum
 Nave ferar magna, an parva, ferar unus, & idem.
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundos.
 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris,
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priorum.
 Non es avarus: abi. Quid à cetera jam simul isto
 Cum viro fugere: caret tibi pectus inanis.

Ambitione caret mortis formidine, & ira
 Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Thessala rideat?
 Nataleis grata numeras? ignoscis amicis?
 Lenior, & melior sis accedente senecta?
 Quid te exempla levat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:
 Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti?
 Tempus abire tibi est: ne potum largius? equo
 Rideat, & pulset lasciva decentius ætas,

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA

LIBER.

AD PISONES.

H umano capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, & varias induceret plumas
 Undique collatis membris, ut turpiter atrum
 Desinat in pisces mulier formosa supernes
 Spectatum admissi risum tenearis amici?
 Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
 Persimilem, cuius, velut ægri somnia, vanz
 Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni